

KHẢ NĂNG SINH SẢN CỦA CHIM TRĨ ĐẦU ĐỎ NUÔI NHỐT TRONG NÔNG HỘ TẠI THANH HÓA

Mai Danh Luân¹

TÓM TẮT

Chim Trĩ đầu đỏ có thể sinh sản bình thường ở điều kiện nuôi nhốt trong nông hộ tại Thanh Hóa bằng thức ăn hỗn hợp hoàn chỉnh, chúng đẻ trứng vào mùa nắng ấm từ tháng 2 đến tháng 9 trong năm và đạt sản lượng trứng là 72,34 quả/mái/8 tháng đẻ; tỷ lệ trứng giống so với số trứng đẻ là 88,48%; tỷ lệ nở so với trứng ấp đạt 76,11% và tỷ lệ nở ra con loại 1 so với số con nở là 98,13% với mức tiêu tốn thức ăn cho 10 chim nở ra loại 1 là 3,82kg.

Từ khóa: Chim Trĩ, khả năng sinh sản, điều kiện nông hộ.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Chim Trĩ (*Phasianus colchicus*) là loài chim hoang dã có tên trong sách đỏ, thuộc loài chim quý hiếm cần bảo vệ, thuộc lớp Chim (AVES), bộ Gà (Galliformes), họ Trĩ (Phasianidae).

Mấy năm gần đây chim Trĩ đầu đỏ được coi là một đối tượng vật nuôi ngoài cung cấp nguồn thực phẩm chất lượng cao còn là vật nuôi cảnh khá phổ biến đang được phát triển ở nhiều nước trên thế giới.

Nuôi chim Trĩ đầu đỏ ở Việt Nam nói chung, ở Thanh Hóa nói riêng mới phát triển trong những năm gần đây, mô hình chăn nuôi mới này đã góp phần bảo vệ nguồn gen quý hiếm, cung cấp con giống cho người chăn nuôi cũng như các khu bảo tồn, các khu du lịch sinh thái, nhằm bảo vệ các loài động vật hoang dã...

Chủ động tạo ra con giống chim Trĩ đầu đỏ, thực hiện chương trình hành động quốc gia về tăng cường kiểm soát buôn bán động vật hoang dã của Chính phủ là “xây dựng và thực hiện chương trình gây nuôi sinh sản và trồng cây nhân tạo động, thực vật hoang dã để tăng thu nhập cho nông dân, góp phần xóa đói giảm nghèo và bảo tồn đa dạng sinh học” (theo Hoàng Thanh Hải và cộng sự, 2011) là việc làm thiết thực, chúng tôi đã tiến hành đánh giá “*Khả năng sinh sản của chim Trĩ đầu đỏ nuôi nhốt trong nông hộ tại Thanh Hóa*”.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Chim Trĩ đầu đỏ sinh sản từ 01 năm tuổi.

¹ Giảng viên khoa Nông - Lâm - Ngư nghiệp, Trường Đại học Hồng Đức

2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu

Thí nghiệm thực hiện trong 8 tháng đẻ (từ tháng 02 đến tháng 9 năm 2016) tại xã Đông Nam, huyện Đông Sơn, tỉnh Thanh Hóa.

2.3. Nội dung và phương pháp nghiên cứu

2.3.1. Nội dung nghiên cứu

Đánh giá khả năng đẻ trứng của chim Trĩ đầu đỏ nuôi nhốt trong nông hộ tại Thanh Hóa.

Đánh giá các chỉ tiêu ấp nở của trứng chim Trĩ đầu đỏ được ấp trong máy ấp trứng gia cầm đa kỳ.

2.3.2. Bố trí thí nghiệm

Tổng số chim Trĩ đầu đỏ sinh sản thí nghiệm là 80 con, trong đó số chim mái là 60 con và chim trống là 20 con được ghép thành 20 ô riêng biệt, mỗi ô gồm 01 chim trống và 03 chim mái. Chim được nuôi bằng thức ăn dùng cho gà đẻ của hãng Proconco nhãn hiệu C24 có thành phần dinh dưỡng như trong bảng 1.

Bảng 1. Thành phần dinh dưỡng của thức ăn Proconco C24

Thành phần dinh dưỡng	Đơn vị tính	Chỉ số
Độ ẩm (Max)	%	13,00
Protein thô (Min)	%	17,50
Xơ thô (Max)	%	7,00
Canxi (Min - Max)	%	3,00 - 4,50
Photpho tổng số (Min - Max)	%	0,50 - 1,10
Lysin tổng số (Min)	%	0,90
Methionine + Cystine tổng số (Min)	%	0,70
Năng lượng trao đổi (Min)	Kcal/kg	2700,00

Trứng chim Trĩ đầu đỏ được ấp trong máy ấp đa kỳ để theo dõi tỷ lệ có phôi, tỷ lệ nở và tỷ lệ nở ra chim loại 1. Thời gian ấp nở khoảng 22 - 23 ngày. Hiệu chỉnh nhiệt độ, độ ẩm như sau:

Nhiệt độ ấp trong tuần đầu là 37,5°C, độ ẩm là 55%;

Tuần thứ 2 nhiệt độ là 37,3°C, độ ẩm là 60%;

Tuần thứ 3 trở đi nhiệt độ là 37°C, độ ẩm là 75%.

Các chỉ tiêu đánh giá khả năng sinh sản của chim Trĩ đầu đỏ được thực hiện theo hướng dẫn của Bùi Hữu Đoàn và cộng sự (2011) về nghiên cứu gia cầm.

2.3.3. Xử lý số liệu

Số liệu được xử lý trên phần mềm Microsoft Excel.

2.4. Kết quả và thảo luận

2.4.1. Khả năng đẻ trứng của chim Trĩ đầu đỏ

Kết quả 8 tháng đẻ trứng của chim Trĩ đầu đỏ thể hiện trên bảng 2 như sau:

Bảng 2. Khả năng đẻ trứng của chim Trĩ đầu đỏ

Tháng đẻ	Số chim mái	Tổng số trứng (quả)	Tỷ lệ đẻ (%)	Sản lượng trứng (quả/mái)
1	60	345	18,55	5,75
2	60	677	38,91	11,28
3	60	1018	54,73	16,97
4	60	828	47,59	13,80
5	60	448	24,09	7,47
6	60	139	7,72	2,32
7	58	511	27,92	8,96
8	58	330	18,33	5,79
Tính chung 8 tháng đẻ		4296	29,67	72,34

Bảng 2 cho thấy: Số trứng của chim Trĩ đầu đỏ trong tháng đẻ đầu thấp chỉ đạt 5,75 quả/mái/tháng, đến tháng đẻ thứ 3 đạt cao nhất là 16,97 quả/mái/tháng, sau đó giảm dần đến tháng đẻ thứ 6 chỉ còn 2,32 quả/mái/tháng, sang tháng đẻ thứ 7 và thứ 8 chim đẻ trở lại và đạt sản lượng 8,96 quả/mái/tháng (ở tháng đẻ thứ 7) và còn 5,79 quả/mái/tháng (ở tháng đẻ thứ 8), tính chung trong cả 8 tháng đẻ sản lượng trứng của chim Trĩ đầu đỏ đạt 72,34 quả/mái; tỷ lệ đẻ của chim Trĩ đầu đỏ trong 8 tháng đẻ cũng đạt cao nhất ở tháng đẻ thứ 3 là 54,73% và thấp nhất ở tháng đẻ thứ 6 là 7,72%. Kết quả nghiên cứu của chúng tôi phù hợp với kết quả nghiên cứu của Hoàng Thanh Hải (2012) ở tháng đẻ thứ 3 tỷ lệ đẻ cũng cao nhất là 52,01% và tháng đẻ thứ 8 cũng chỉ còn là 17,45%.

Như vậy, chim Trĩ đầu đỏ bắt đầu đẻ trứng từ giữa tháng 2 đến tháng 9 trong năm (lúc thời tiết ấm áp), trong quá trình đẻ chim Trĩ có năng suất trứng tăng dần và đạt đỉnh ở tháng đẻ thứ 3, sau đó giảm dần khi chim đẻ được 5 - 6 tháng thì chim có hiện tượng nghỉ đẻ, khoảng 1 - 1,5 tháng rồi chim đẻ lại cho đến khi thời tiết chuyển mùa gió rét thì chim ngừng đẻ hẳn.

2.4.2. Kết quả ấp nở trứng chim Trĩ đầu đỏ

Bảng 3. Kết quả ấp nở trứng chim Trĩ đầu đỏ

Chỉ tiêu	Đơn vị tính	Kết quả
Tổng số trứng vào ấp	Quả	3801
Tỷ lệ trứng giống/tổng trứng đẻ	%	88,48
Tỷ lệ phôi/tổng trứng ấp	%	92,87
Tỷ lệ chim nở/tổng trứng ấp	%	76,11
Tỷ lệ chim nở/trứng có phôi	%	81,95
Tỷ lệ chim loại 1/tổng chim nở	%	98,13

Bảng 3 là kết quả ấp nở của trứng chim Trĩ đầu đỏ. Qua bảng này cho thấy: Tỷ lệ trứng giống đủ tiêu chuẩn ấp trên tổng số trứng đẻ là 88,48%, tỷ lệ trứng có phôi là 92,87%, với nhiệt độ ấp trong tuần đầu là 37,5°C, độ ẩm là 55%; tuần thứ 2 nhiệt độ 37,3°C, độ ẩm 60%; tuần thứ 3 trở đi nhiệt độ là 37°C và độ ẩm là 75%; thời gian ấp nở của trứng chim Trĩ đầu đỏ là 23 - 24 ngày.

Kết quả về tỷ lệ nở/tổng trứng ấp là 76,11%, tỷ lệ nở/trứng có phôi là 81,95% và tỷ lệ chim loại 1 so với số chim nở ra là 98,13%. Kết quả này phù hợp với kết quả nghiên cứu của Phạm Thanh Sơn (2012) và Trần Nhữ Giáp (2012) là tỷ lệ nở/tổng trứng ấp là 75,06% và 76,12%, tỷ lệ nở/trứng có phôi là 80,86% và 82,15%, tỷ lệ chim loại 1 so với số chim nở ra là 96,04% và 97,03%.

2.4.3. Lượng thức ăn thu nhận của chim Trĩ trong giai đoạn sinh sản

Bảng 4 cho thấy: Lượng thức ăn thu nhận trong ngày của chim Trĩ đầu đỏ sinh sản (tính chung cho cả trống và mái) khác nhau qua từng tháng đẻ và có liên quan đến tỷ lệ đẻ và sản lượng trứng của chúng.

Qua bảng 2 và bảng 4 cho thấy: Những tháng chim Trĩ đầu đỏ có tỷ lệ đẻ và sản lượng trứng cao thì khả năng thu nhận thức ăn của chúng cũng cao. Tháng đẻ thứ 3 chim có tỷ lệ đẻ cũng như sản lượng trứng cao nhất là 54,73% và 16,97 quả/mái/tháng thì khả năng thu nhận thức ăn cũng cao nhất là 91,25 g/con/ngày, tháng đẻ thứ 6 tỷ lệ đẻ cũng như sản lượng trứng thấp nhất là 7,72% và 5,79 quả/mái/tháng thì chim cũng có khả năng thu nhận thức ăn thấp nhất là 41,25 g/con/ngày.

Bảng 4. Lượng thức ăn thu nhận trong ngày của chim Trĩ đầu đỏ sinh sản (g/con/ngày)

Tháng đẻ	Thức ăn thu nhận trong ngày
1	52,50
2	69,75
3	91,25
4	81,25
5	50,00
6	41,25
7	53,75
8	45,00

2.4.4. Tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống và 10 chim Trĩ con nở ra loại 1 của chim Trĩ đầu đỏ sinh sản

Tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống và 10 con nở ra loại 1 của chim Trĩ đầu đỏ sinh sản được thể hiện trên bảng 5.

Kết quả theo dõi cho thấy chim Trĩ đầu đỏ sinh sản vào mùa nắng ấm, từ tháng 2 đến tháng 9 trong năm; mức tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống cũng như cho 10 chim nở ra loại 1 có xu hướng tăng theo tháng đẻ của chim. Trong tháng đẻ đầu tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng

giống là 2,14kg nhưng đến tháng đẻ thứ 8 là 3,94kg, tương ứng mức tiêu tốn thức ăn cho 10 chim nở ra loại 1 là 3,12 kg và 5,60kg. Tính chung trong cả 8 tháng đẻ của chim mức tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống là 2,85kg, tiêu tốn thức ăn cho 10 chim nở ra loại 1 là 3,82kg.

Bảng 5. Tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống và 10 con nở ra loại 1 của chim Trĩ đỏ sinh sản (kg TĂ/10 trứng giống và kg TĂ/10 chim loại 1)

Tháng đẻ	Tiêu tốn TĂ/10 trứng giống	Tiêu tốn TĂ/10 chim loại 1
1	2,14	3,12
2	2,62	3,57
3	2,39	3,03
4	2,58	3,34
5	3,37	4,35
6	7,69	10,56
7	2,88	4,19
8	3,94	5,60
Tính chung	2,85	3,82

Kết quả về mức tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống và 10 chim nở ra loại 1 trên của chúng tôi phù hợp với kết quả nghiên cứu của Hoàng Thanh Hải (2012) tại Viện chăn nuôi Quốc gia, ở đó đã cho kết quả về mức tiêu tốn thức ăn cho 10 quả trứng giống là 2,90kg, cho 10 chim mới nở loại 1 là 3,79kg.

3. KẾT LUẬN

Chim Trĩ đầu đỏ nuôi nhốt trong nông hộ tại Thanh Hóa có thể sinh sản bình thường, chúng đạt một số chỉ tiêu kinh tế kỹ thuật về sinh sản như sau:

Chim Trĩ đầu đỏ đẻ trứng vào mùa ấm từ tháng 2 đến tháng 9 trong năm và đạt sản lượng trứng là 72,34 quả/mái/8 tháng đẻ; tỷ lệ đẻ cao nhất ở tháng đẻ thứ 3 là 54,73% và thấp nhất ở tháng đẻ thứ 6 là 7,72%.

Chim Trĩ đầu đỏ sinh sản có tỷ lệ trứng giống so với số trứng đẻ ra là 88,48%, tỷ lệ trứng có phôi so với trứng ấp là 92,87%, tỷ lệ nở so với trứng ấp là 76,11% và tỷ lệ nở ra chim loại 1 so với số chim nở là 98,13%.

Chim Trĩ đầu đỏ sinh sản nuôi nhốt trong nông hộ bằng thức ăn hỗn hợp hoàn chỉnh của hãng thức ăn chăn nuôi Proconco nhãn hiệu C24 (dùng cho gà đẻ) có khả năng thu nhận thức ăn tỷ lệ thuận với tỷ lệ đẻ và sản lượng trứng với mức tiêu tốn thức ăn cho 10 trứng giống là 2,85kg và mức tiêu tốn thức ăn cho 10 chim nở ra loại 1 là 3,82kg.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bùi Hữu Đoàn, Nguyễn Thị Mai, Nguyễn Thanh Sơn, Nguyễn Huy Đạt (2011), *Các chỉ tiêu dùng trong nghiên cứu chăn nuôi gia cầm*, Nxb. Nông nghiệp, Hà Nội.

- [2] Trần Nhữ Giáp (2012), *Kỹ thuật nuôi chim Trĩ đầu đỏ*, Báo Nông nghiệp Việt Nam ra ngày 21/07/2012.
- [3] Hoàng Thanh Hải, Võ Văn Sự, Phạm Công Thiều, Dương Xuân Tuyên, Nguyễn Khắc Khánh, Bạch Mạnh Điều, Phạm Hải Ninh, Đào Đoàn Trang và Trần Quốc Hùng (2011), *Khả năng sinh trưởng và cho thịt của chim Trĩ đỏ khoang cổ trong điều kiện nuôi nhốt*, Tạp chí Khoa học công nghệ Chăn nuôi, Viện chăn nuôi số 32, tháng 10/2011, Hà Nội.
- [4] Hoàng Thanh Hải (2012), *Một số đặc điểm sinh học, khả năng sản xuất của chim Trĩ đỏ khoang cổ (Phasianus colchicus) trong điều kiện nuôi nhốt*, Luận án tiến sỹ, Viện Chăn nuôi, Hà Nội, tháng 12/2012.
- [5] Phạm Thanh Sơn (2012), *Diễn đàn khảo cứu về chim Trĩ*, www.aquabird.com.vn. Ngày 6/5/2012.

REPRODUCTIVE CAPACITY OF RED HEAD PHEASANT (PHASIANUS COLCHICUS) RAISED IN CONFINED HOUSEHOLD CONDITION IN THANH HOA PROVINCE

Mai Danh Luan

ABSTRACT

The Red head pheasants (Phasianus colchicus) could reproduce in confined household condition in Thanh Hoa province by commercial feeds. They laid eggs in the warm and sunny season from February to September of the year with egg production was 72.34 eggs/layer/8 months. The hatching eggs rate was 88.48%. Hatchability on hatching eggs was 76.11% and the percentage of one day birds with the first grade was 98.13%. Feed consumed per 10 one day birds with the first grade was 3.82kg.

Keywords: *Red head pheasant, reproductive capacity, household condition.*